

FRIATIDNINGEN

Hem | Nyheter | Opinion | Kultur | Sport & Hälsa | Fördjupning | Prenumerera | Prova på!

Kultur start | Kulturnyheter | Recensioner

Sök

Kontakta oss | Lediga jobb | Om Fria Tidningar



BILD: JACK MIKRUT/Scanpix

Indianer men kanske ännu oftare asiater har övertagit judars och andra gruppers roll som driftkucku i västerländsk populärkultur.

(O)roande rasism i populärkulturen

Kulturnyheter | Efter andra världskriget har "vi" skrattat åt afrikaner, indianer, romer och finnar. Men asiater är den grupp som i dag är kanske allra mest utsatt. Det menar forskarna Tobias Hübinette och Carina Tigervall i ett bidrag i nya antologin Om ras och vithet i det samtida Sverige.

Publicerad: Onsdag 2 januari 2013 | 10:00

Att skratta åt judeskämt blev i stort sett omöjligt efter 1945. Innan dess var stora näsor jätteroligt och antisemitism helt okej. Det antisemitiska porträttet i Per-Axel Branners film **Pettersson & Bendel** (1933) var för svenska kritiker så okontroversiellt att det inte ens kommenterades, "men i Nazityskland blev filmen högt senterad för sina folkpolitiskt värdefulla egenskaper", noterar filmprofessor Leif Furhammar i boken **Filmens historia i Sverige**.

Efter andra världskriget fick andra ta över rollen som driftkucku. Åren efter kriget har "vi" skrattat åt afrikaner, indianer, romer och finnar, för att nämna några. Skämt om och nidsbilder av dessa grupper förekommer än i offentligheten, men blir allt oftare ifrågasatta. Henrik Schyffert blev till exempel polisanmäld för sin pinsamma indiankaraktär i melodifestivalen 2005 och Kjell Sundvall fick kritik av sverigefinnar för den vildögde finländske busen Jari Lipponen i **Jägarna 2** (2011).

En grupp som "vi", majoritetsbefolkningen, däremot kan fortsätta skratta åt är asiater – den kanske allra mest utsatta gruppen i Sverige. Det menar Tobias Hübinette och Carina Tigervall i ett mycket läsvärt bidrag i den nya antologin **Om ras och vithet i det samtida Sverige**, en bok som inte borde behövas men som naturligtvis kommer alldeles rätt i tiden.

De har analyserat hur asiater representeras i bland annat fotografier, reklam, film och informationsbroschyrer och funnit å ena sidan en positivt laddad exotisering, där särskilt kvinnors och barns närvaro normaliseras i ett "svenskt" sammanhang – något som kanske kan förklaras av omfattande adoption och giftermål mellan svenska män och asiatiska kvinnor – och å andra sidan en mycket negativ stereotypisering av den asiatiska mannen "som nästan alltid framställs som vek, töntig, nödig, ömklig eller löjlig".

Anders Lundins kavalkad av "gulingskämt" under **Allsång på Skansen** 2008 är ett typexempel och visar hur normaliserad rasismen är. "Av någon anledning tenderar asiatiska kroppar att framkalla skratt i dagens Sverige genom sin blotta fysiska närvaro", skriver Hübinette och Tigervall. Dessa (oftast) negativa representationer har historiska rötter och stereotyperna av asiatiska män påminner om hur judiska män framställdes före kriget.

Det är beklämmande läsning. Den kulturella nedvärderingen av asiater ses i Sverige inte som rasism, utan som "ett uttryck för en frigjord och folklig humor". En förklaring är att öppenhet mot omvärlden är en del av den svenska självbilden. Den intellektuella och politiska eliten gör heller inget motstånd mot nidsbilderna. (Med mycket få undantag; journalisten Henrik Arnstad är ett lysande sådant, se till exempel

FLER SIDOR AV VERKLIGHETEN

PROVA GRATIS – KLICKA HÄR!

FRIAFAMILJEN

Bli familjemedlem – för att en annan dagspress är möjlig!

FRIKORT

TEMA.
Så nätverkar den politiska och ekonomiska makten

Mer fördjupning



Annons

"Samhällets sista tillåtna rasism", DN 26/7-12.)

Stereotyper är alltid barn av sin tid. Med framväxten av den nya vänstern och olika invandrargrupperns organisering på 70-talet försvann några. En förklaring till att just negativa asiatiska representationer lever vidare så starkt är enligt författarna att asiater är en fragmenterad grupp, det saknas en social rörelse och kontaktytor i Sverige.

Hübinettes och Tigervalls läsning av samtida så kallad "rashumor" sker utifrån ett postkolonialt ramverk. De asiatiska karikatyrerna och karaktärerna vilka "i många andra västländer i dag skulle betraktas som rasistiska och fördömas officiellt" är enligt författarna delvis tillkomna som ett resultat av "hotet från öst"; de negativa bilderna av den asiatiska mannen speglar en rädsla, befogad eller ej, för ett ekonomiskt och kulturellt starkare Nordost- och Sydostasien.

Men slutsatsen känns något utvecklad och behöver problematiseras, till exempel genom en jämförelse med USA där "hotet" kan tänkas upplevas som mycket större. Man kan också fråga sig hur det såg ut med asiatiska stereotyper i Sverige innan undersökningen gjordes. Nidbilderna har historiska rötter, men blev de värre i och med att Deng Xiaoping påbörjade den ekonomiska omställningen i Kina 1978?

Om ras och vitthet i det samtida Sverige är en viktig bok som ger smärtsamma insikter. Den är inte akademiskt överlastad utan återkommande rotad i verkliga erfarenheter. Ett annat givande bidrag analyserar debatten efter Nogger Black. I ett tredje bidrag gör filmvetaren Ylva Habel en lärorik schematisering av olika debattpositioner med avstamp i det senaste årets debatter om stereotypa representationer i kulturen. Jag hoppas att antologin får stor spridning, men gissar att gemene (vit kränkt) man inte vill sätta skrattnet i halsen.

Kristian Borg

Gilla 0 Vad är detta?

Gilla

Visar 0 kommentarer Sortera efter populärast

[Prenumerera via e-post](#) [RSS](#)

Skriv en ny kommentar Logga in

Skicka som ...



Pinto Magasin

Klicka här och läs allt om **vegan**-nyheter, produkter, restauranger, resor, gästköckar och tävlingar.

SENASTE RUBRIKERNA

INRIKES

- [Oviss framtid för försökshundar](#)
- [Vad hände egentligen på toppmötet?](#)
- [Kammarrätten: Steriliseringsskravet är diskriminerande](#)
- [Kritiserade jeans i butiken](#)
- [EU dömer ut vargjakten](#)
- [Oro för segregation och höjda hyror](#)

STOCKHOLM

- [Stark kritik efter sänkt bidrag till barn med särskilda behov](#)
- [Miljörelsen hotar med civil olydnad mot Förbifart Stockholm](#)
- [Socialsekreterare i Järfälla slår larm](#)
- [Kritiken växer mot polisens jakt på plankare](#)
- [Trafikkontoret håller fast vid klotterpolicyn](#)
- [Stockholms stad främjar vapenhandel](#)

UPPSALA

- [Återbesöksmottagning för barn öppnar på Ackis](#)
- [SKB motsätter sig myndighetsinsyn av statliga](#)

UTRIKES

- [Privatiseringar möter motstånd i Madrid](#)
- [Tanzania agerar mot "land grabbing"](#)
- [Historisk strejk i Singapore](#)
- [Protester på revolutionens årsdag](#)
- [Holland förbjuder minkfarmer](#)
- [Amnesty: "Det är en humanitär katastrof"](#)

GÖTEBORG

- [Heltidsavtalet väcker oro](#)
- [20 psykiatriska vårdplatser stängs under krishögtid](#)
- [Här kan du fira gemensam jul](#)
- [Hyresnämnden går på Stenas linje](#)
- [Ny asylkampanj ställer krav inför valet 2014](#)
- [Starka protester mot nätrakasserier](#)

SKÅNE

- [Hallå där...](#)
- [De vill rusta upp Lindängen](#)